

Гаврилюк О.О.

студентка факультету економічних наук

Кужелєв М.О.

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів

Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій служить основою для формування основ цифрової економіки. В академічному розумінні цифрова економіка є концепцією, яка, з одного боку, відображає специфічні виробничі відносини, що виникають між учасниками процесу інформатизації суспільного виробництва, а з іншого – є сучасним способом господарювання. Як результат, виникли й стрімко розвиваються нові ринки, нові форми комунікацій та нові підходи до організації та управління виробництвом товарів і наданням послуг. Цифровізація також внесла істотні зміни у світогляд, додавши цифрові аспекти до існуючих матеріальних цінностей, такі як права на інтелектуальну власність.

Цифровий розвиток України передбачає створення стимулів на ринку, мотивації, попиту та формування потреб щодо використання цифрових технологій, продуктів і послуг у різних галузях національного господарства, сферах життєдіяльності, бізнесі та суспільстві з метою підвищення ефективності, конкурентоздатності та подальшого розвитку, а також забезпечення зростання добробуту та благополуччя. Цифровізація означає насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, інструментами, системами та налагодженням електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично створює інтегрований взаємозв'язок між віртуальним і фізичним світом, тобто створює кіберфізичний простір [1].

Цифровізація визнана як механізм економічного росту, завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість та якість економічної, суспільно-громадської та особистої діяльності. Цифровий розвиток передбачає виконання низки завдань, які сприятимуть економіці, бізнесу, суспільству та життєдіяльності країни загалом. Основні цілі цифрового розвитку включають:

1. Прискорення економічного зростання та приваблення інвестицій.
2. Трансформацію секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні.
3. Технологічну та цифрову модернізацію промисловості та створення високотехнологічних виробництв.
4. Забезпечення доступності для громадян переваг та можливостей цифрового світу.
5. Розвиток людського капіталу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва [2, с. 79-81].

Сектори економіки, які використовують цифрові технології, ростуть швидше, ефективніше та економічно вигідніше. Головні напрями цифрового розвитку включають:

1. Подолання "цифрового розриву" через розвиток цифрових інфраструктур.
2. Розвиток цифрових компетенцій.
3. Впровадження концепції "цифрових" робочих місць.
4. Цифровізація в реальному секторі економіки.
5. Реалізація проектів цифрових трансформацій [2, с. 81-82].

Міжнародна організація OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) виділяє три основні компоненти цифрової економіки:

1. Підтримувальна інфраструктура, включаючи апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації та мережі.
2. Електронний бізнес або e-business, який включає в себе ведення господарської діяльності та бізнес-процесів через комп'ютерні мережі.
3. Електронна комерція або e-commerce, яка означає розповсюдження товарів через Інтернет [3].

Цифрова економіка є основою для Четвертої промислової революції та третьої хвилі глобалізації. Важливою особливістю цифрової економіки є її спільність з економікою на вимогу, де акцент робиться на доступі до товарів та послуг у той момент, коли це необхідно, замовлення проводяться онлайн, а виконання – офлайн [2, с. 85].

Основним стратегічним кроком для просування цифрової економіки в Україні є процес "цифровізації" країни, що включає формування внутрішнього ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і створення мотивацій та потреб у "цифрових технологіях" серед споживачів. Розвинена цифрова інфраструктура виступає як основа для просування цифрової економіки. Варто відзначити, що така інфраструктура включає комплекс технологій, продуктів і процесів, які забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні й мережеві можливості, працюючи на цифровій (а не аналоговій) основі [4, с. 33-35].

Створення сучасного цифрового простору та відповідної інфраструктури приносить користь для всіх: громадян, бізнесу та зовнішніх інвесторів. Відповідно до основного сценарію цифровізації країни, невідкладне завдання полягає в усуненні законодавчих, інституційних, фіскально-податкових та інших перешкод, які гальмують розвиток цифрової економіки. Важливою є також реалізація Концепції розвитку цифрових компетентностей [5].

З метою широкомасштабної реалізації цифрових трансформацій для українських підприємств, малого та середнього бізнесу, промисловості необхідно створити умови та відповідні стимули – від інформаційно-маркетингових до фіскальних. Цифрові технології в Україні повинні бути доступними як з організаційно-технічної точки зору, в контексті доступу до відповідних цифрових інфраструктур, так і з фінансово-економічного погляду, через створення умов і стимулів, які будуть спонукати бізнес до впровадження

цифрових технологій. Це призведе до модернізації економіки, її оздоровлення та підвищення конкурентоспроможності.

Цифровізація та впровадження фінансових технологій відображається на структурі фінансових послуг та грошовому обігу, що в подальшому впливає на макроекономічні показники та темп зростання ВВП країни [6, с. 94].

Інноваційні технології є важливим чинником розвитку фінансового ринку у сучасних умовах, а відтак потребують створення оновленої глобальної інституційної системи регулювання, метою якої буде забезпечення фінансової стабільності і недопущення глибоких системних криз у майбутньому [7, с. 48].

Отже, переможцем в епоху цифрових технологій стане той, хто готовий адаптуватися і мислити масштабно. Основною стратегією або метою "цифрової трансформації" стає фундаментом бізнес-стратегії. Традиційні ланцюжки створення цінності руйнуються, а граничні лінії між галузями стираються. Банки, промислові компанії, сфера дистрибуції, виробництва, громадські установи тощо крок за кроком перетворюються на технологічні компанії та організації. Бізнес, міста і навіть країни стають "цифровими". Завдяки впровадженню інтелектуальних та цифрових функцій змінюється цінність продуктів і послуг, фізичні процеси та дані, які перетворилися на "цифрові" і "хмарні", стають послугами і складовою частиною "цифрової" економіки.

Література:

1. Цифрова адженда України — 2020 («Цифровий порядок денний» — 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року.

2. Гриценко О. А. Цифрова економіка: сучасні виклики для економістів та правознавців. *Економічна теорія та право*. 2018. № 2 (33). С. 77–90.

3. The Concept of a «Digital Economy». URL: <https://www.oecd.org/daf/competition/The-Digital-Economy-2012.pdf>

4. Гусєва О.Ю., Легомінова С.В. Диджиталізація — як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018, № 1 (23). С. 33-39.

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: розпорядження КМУ від 03.03.2021 №167-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-cifrovih-kompetentnostej-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi-167-030321>

6. Zherlitsyn D., Rekunenko I., Nechyporenko A., Nemsadze G. The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2020. №15(2). P. 94–104.

7. Кужелєв М.О. Інноваційні технології як чинник розвитку ринку цінних паперів. *Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України*: матеріали між нар. наук.-практ. конф. м. Ірпінь, 20-22 березня 2019 р. Ірпінь, 2019. С. 47–48.